

13

Kasım
2018

Ankara
Plaza Hotel

MÜLTECİ
MESELESİ
KİMİN
MESELESİ?

GİRİŞ

Yaşama Dair Vakıf (YADA Vakfı) ve Sivil Sayfalar olarak düzenlediğimiz 2. Meydan'da "Mülteci meselesi kimin meselesi?" sorusu etrafında bir arada yaşamı konuşmak için 13 Kasım 2018 tarihinde Ankara'da toplandık. Katılımınız ve paylaşımlarınız için bir kez daha teşekkür ederiz.

YADA Vakfı olarak 2005 yılından bu yana toplumsal yaşamın farklı alanlarına ilişkin bilgi üretiyor ve bunları uygulamaya dönüştürüyoruz. STK'ların yurttaşlar ve karar vericiler üzerinde ne kadar etkili olduğuna dair araştırmalar yapıyor, siyasetin ve kamuoyunun kararları ve kanaatleri üzerindeki etkisini açıklamaya çalışıyoruz. Yaptığımız araştırmalar ve çalışmalar ile STK'ların kararları etkileme yeteneklerini geliştirmeye ve aralarındaki diyalogu güçlendirmeye odaklı çalışmalar yürütüyoruz. STK'ların tartışabilecekleri, bilgi alışverişinde bulunabilecekleri ve yeni iş birlikleri kurabilecekleri ortak zeminler üretmeyi amaçlıyoruz.

Meydan etkinlikleri ile fiziki buluşmalar düzenleyerek bu ortak zeminlerin oluşabileceği alanı yaratmayı; farklı alanlarda, görüşlerde, yaklaşımlarda olan sivil toplum aktörlerini bir araya getirerek bu aktörleri birbirlerine görünür kılmayı amaçladık. Farklılıkların birbiriyle karşılaşabilmesi, tanışabilmesi, konuşabilmesi, birbirini tanımasını istedik. Türkiye'nin meseleleri üzerine konuşmak, dinlemek ve müzakere etmek için bizlerle Meydan'da bir araya geldiğiniz için tekrar teşekkür ederiz.

AÇILIŞ: MEYDAN'A HOŞGELDİNİZ

Meydan, YADA'nın uzun yıllar yaptığı araştırmalar ve gözlemler sonucunda tespit ettiği sivil toplumun kendi içine kapanma halini aşmak için ortak paylaşım ve çalışma alanları yaratarak diyalog ve müzakere zemini hazırlamak amacıyla ortaya çıktı. YADA'nın yaptığı araştırmalar sivil toplumun etkisizliğinin temelinde kapanma halinin olduğuna işaret ediyordu. Bu kapanma hali temelde; temaya, çalışılan konuya kapanma ve kimliğe kapanma, kendine benzemeyen ile bir araya gelmeme hali olarak kendini gösteriyordu. Meydan, Türkiye sivil toplumunun içerisinde bulunduğu diyalog eksikliği halini gidermek için bir araç olarak; diyalog ve müzakere ortamı için yaptığı çağrı ile ilk kez 20 Haziran 2018 tarihinde "Hepimize ait şehirleri hep birlikte konuşmak" için İstanbul'da kuruldu.

2. Meydan ise 52 kurumdan 78 kişinin katılımıyla 13 Kasım 2018 tarihinde Ankara'da "Mülteci Meselesi Kimin Meselesi?" sorusu etrafında sivil toplumun bir arada yaşam tecrübesini konuşmak için kuruldu. Meydan'ın açılış konuşmasını yapan YADA Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Ceylan Özünel 2. Meydan'ın amacını "İlk Meydan'da şehir teması altında kadın, çocuk, mülteci, engelli gibi farklı alanlarda çalışan kurum ve kişileri bir araya getirmeye çalıştık. Bugün ise burada mülteci meselesi etrafında yine bir arada yaşamı konuşmak istiyoruz. Burayı herkesin alanda yaptığı çalışmalarını anlatabilmesi, daha önce karşılaşmadığı aktörler ile karşılaşabilmesi ve ortak fikirler üretebilmesi üzerine kurguladık." diyerek aktardı.

YADA Vakfı kurucularından Ulaş Tol ise sivil toplumun yalnızca benzerle bir araya gelme halini kırmak için araçlar ürettiklerini, bunlarda birinin online bir karşılaşma platformu olarak kurgulanan Sivil Sayfalar olduğunu dile getirdi. Meydan'ın ise fiziksel buluşma ihtiyacını karşıladığını aktaran Tol "Meydan fikri 3 temel kolona oturuyor. Bunlarda bir tanesi farklı çalışma alanlarındaki sivil toplum kuruluşlarını bir araya getirmesi, STK'ların çalışma alanlarındaki geçişliliği görebilmeyi sağlaması. Bir diğeri kendine benzemeyen ve söylediklerine güçlü itirazları olan yerlerle bir araya gelmesi. Üçüncüsü ise etkin karşılaşmayı sağlamak; tanışma, dinleme ve tartışma için yeni yöntemler kullanması" sözleriyle Meydan'ın farklı yaklaşımına dikkat çekti.

PROGRAM

09.30- 10.00 Kayıt

10.00- 10.15 Açılış
Konuşması

10.15- 11.15 Tanışma

11.15- 11.30 Ara

11.30- 13.00 Ana Oturum
Konuşması

/ Deneyim paylaşımları

13:00- 14:15 Öğle Yemeği

14.15- 15.45 Açık Meydan

- Sosyal Uyum
- Nefret Söylemi
- Kırılğan Gruplar
- İstihdam
- İş birliği ve ortak çalışma

15.45- 16.00 Ara

16:00- 16.30 Kapanış

ANA OTURUM: DENEYİM PAYLAŞIMLARI

Mini röportajlarla gerçekleştirdiğimiz serbest tanışma etkinliğinin ardından deneyim paylaşımları oturumu Keçiören Göçmen Hizmetleri Merkezi koordinatörlüğü görevini yürüten insan hakları aktivisti Ayşe Özlem Ekşi'nin mülteci meselesine dair yaptığı konuşması ile açıldı. Ekşi, "Mülteci meselesi uluslararası tarafı, iç siyaset, politik tarafı ve insan hakları tarafı ile çok boyutlu bir konu olarak karşımıza çıkıyor. Mültecilerin politik katılımları öncesinde; sivil topluma katılımı ve sivil alanda kendini ifade etmesi, insan hakları noktasında hukuki konuları, kamu ve sivil toplumun ortak çalışması konuşulması ve tartışılması gereken diğer alanlar." diyerek meselenin çok yönlülüğüne ve çözüme ihtiyaç duyulan alanlara dair tespitlerini paylaştı. Mültecilerle çalışan sivil toplum kuruluşları arasında bir koordinasyon sorunu bulunduğuna; etkileşim ve iletişimin çok az olduğuna dikkat çeken Ekşi, koordinasyon sorunu ve açıklıkla paylaşılmayan veriler nedeniyle mükerrer faaliyetler ve yardımların hayata geçirilemediğini aktardı. Ekşi'nin konuşmasının ardından söz alan kişilerin deneyim paylaşımlarını dinledik. Ana oturum kapsamında aşağıdaki konuları konuştuk.

PARADİGMA DEĞİŞİYOR

Sivil toplum ve kamu ayağında kullanılan ev sahibi-misafir söylemi bir nefret söylemi içermese de bir tür ötekileştirici, dışlayıcı bir söylem yaratıyor. Artık paradigma değişiyor, sivil toplum kurumlarının yer aldığı toplantılarda Suriyelilerin kurduğu sivil toplum kuruluşları yer almalı. Her toplantıda bir tercüman bulundurulmalı.

SURİYELİ STK'LARI ANLAMAK GEREKİYOR

Türkiye'deki sivil toplum örgütleri arasında gözlemlediğimiz kapasite uçurumu Suriyeli mültecilerin kurmuş olduğu dernekler arasında da bulunuyor. Buradaki uçurumu gidermek ve temas halinde olmak önemli. Benzer şekilde "makbul" dernekler ve "makbul olmayan" dernekler Suriyeli kuruluşlar arasında da bulunuyor. Bazı dernekler sınırsız kaynağa ulaşabilirken bazıları yeterince ulaşamıyor. Bazı Suriyeli dernekler yalnızca Suriye'de faaliyet gösteriyor; bazıları ise paravan dernekler olarak dile getiriliyor. Burada "Hangi Suriyeli dernek?" sorusunu sormak gerekiyor. Dolayısıyla bu konu hassas, Türkiye'de, Türkiye için çalışan kaç tane Suriyeli STK var araştırmasının yapılması gerekiyor.

OLAĞANÜSTÜ HALİN SİVİL TOPLUMDA YARATTIĞI ETKİYİ KONUŞMAYA İHTİYAÇ VAR

Olağanüstü halin sivil toplum üzerinde dolaylı da olsa yarattığı bir tahribat var. Bu tahribat tartışılmaksızın kapanma halini çözümlenmek; kapanma halini çözümlenmeden mülteci meselesini konuşmak pek mümkün değil. Örneğin; Suriyeli mültecilerle yapılan çalışmalarda devletten izin alma zorunluluğu alana erişim sorununu beraberinde getiriyor. Bu sorun eğitim, hizmet, araştırma, psiko-sosyal destek gibi yapılan tüm çalışmalarda karşılaşılan hukuki bir durum.

SOSYAL UYUM PROBLEMLERİ ÇEŞİTLİ ALANLARDA YAŞANIYOR

Okula giden Suriyeli çocuklar ve Türkiyeli çocuklar arasında kaynaşma olmuyor, akran zorbalığı yaşanıyor. Kadınlar sosyal problemler yaşıyor. Suriyelilerin çalışma izni ve sigorta hakkı bulunmuyor. Yararlanabilecekleri sosyal merkez neredeyse yok. Örneğin; İstanbul'daki Suriyeli kadınların %56'sı eğitilmiş ve büyük bir kısmı kendi işlerini kurmak istiyor; bu konuda desteğe ihtiyaçları var. Yasalarla ve devletler arası anlaşmalarla mültecilerin seyahat özgürlükleri kısıtlanıyor, başta istihdam olmak üzere mağduriyet oluşuyor. Türkiye sivil toplum kuruluşlarının bu konulara daha çok eğilmesi gerekiyor.

NEFRET SÖYLEMİ KONUSUNDA YAPILAN ÇALIŞMALAR YETERSİZ

Nefret söylemi yaygın ve büyük bir problem olarak karşımıza çıkıyor; medya (yazılı, görsel, sosyal) yaydığı yanlış bilgiler ve kullandığı dil ile buna zemin oluşturuyor. Sosyal medyada yanlış bilgilerle ilgili çalışmalar, kampanyalar yürütülüyor fakat yetersiz kalıyor. Son dönemde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kendi sitesinde konuyla ilgili çalışma yürütüyor. Bir kamu kuruluşunun böyle bir çalışmaya öncülük etmesi önemli. Nefret söylemi konusuna üstpolitik bir çerçevede savunuculuk tarafından yaklaşmak gerekiyor. Nefret söylemine karşı farklı bölgelere farklı mesajlarla gitmek yerele dönük işler yürütmek bir ihtiyaç. Örneğin; SGDD yerel gazetecileri bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yürütüyor.

SİVİL TOPLUMUN KARAR MEKANİZMALARINA ERİŞİM KONUSUNDA GÜÇLENMESİNE İHTİYAÇ VAR

Sivil toplum, devlete ve diğer karar mekanizmalarına erişim konusunda yeterli çabayı göstermiyor; bu alanda kapasite yetersiz. Kamu ile ilişkileri kolaylaştırmak için STK'ların uzmanlık alanları içerisinde kalmaları önemli. Örneğin; SGDD yerel gazetecileri bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yürütüyor.

SOSYAL UYUM SİVİL TOPLUM ÇALIŞANLARI KANADINDA BAŞLAMALI

Türkiye’de bir sivil toplum kuruluşunun “Mülteci konusu üzerine çalışmıyorum.” demesi artık pek mümkün değil. Sivil toplum kuruluşlarının Suriyeli veya Türkiyeliler tarafından kurulmuş olmasının bir ayrımcılık konusu olması sivil toplum perspektifine uygun değil. Sosyal uyumun sivil toplum çalışanları kanadından başlaması gerekiyor. İki ayrı dünya varmış gibi davranmayı bırakmak gerekiyor.

Suriye krizi sonrasında ortaya çıkan militarist söylem savaşa itiraz etmeyerek ortak olunan savaş, yıkım suçunu bastırmaya çalışmak olarak okunuyor; sivil toplum aktörleri buna itiraz etmeli.

TÜRKİYE’NİN GEÇMİŞTE ÇÖZÜLEMİYEN SORUNLARI TEKRAR KARŞIMIZA ÇIKIYOR

Mülteci meselesi hepimizin meselesi! Geçmişte Türkiye toplumu olarak çözülemeyen sorunlar Suriyelilerin yaşadığı krizle tekrar karşımıza çıkıyor: anadilde eğitim, parasız eğitim, ücretsiz sağlık hizmetlerine ulaşabilme...

SİVİL TOPLUMUN İÇİNDE ÖNYARGI VE ÖTEKİLEŞTİRME VAR

Sivil toplumun kendi içinde de bir önyargı ve ötekileştirme var. Etiketlemeden bir araya gelmek; sorunların çözümü için birlikte kafa yormak ve harekete geçmek gerekiyor. Hükümet tarafından yapılan iyi işleri aynı siyasi görüşü paylaşmadığımız için görmezden gelmemek; iyi yapılanları da kötü yapılanları da dile getirmek gerekiyor. Çok kültürlülük ve farklılıklarla bir arada yaşama Türkiye toplumunun iyi olduğu bir alan değil. Bu önyargı hali sivil toplum için de geçerli; farklı alanlarda kendine yönelik tehdit hisseden gruplar, kurumlar Suriyelilere karşı önyargılı davranıyor.

SİVİL TOPLUMUN MORALE İHTİYACI VAR

Bu tip toplantılarda sivil toplum aktörleri ve aktivistlerle bir araya gelmek iyi hissettiriyor. Yapılan çalışmalar da Türkiye sivil toplumunun bu desteğe ihtiyacı olduğunu gösteriyor. Sivil toplum kuruluşlarının morale ve desteğe ihtiyacı var.

MÜLTECİLER ÇALIŞMA HAYATINDA ZORLUKLARLA KARŞILAŞIYOR

Mülteciler çalışma hayatında da sorunlar yaşıyorlar; ayrımcılığa uğruyorlar, ucuz iş gücü olarak çalıştırılıyorlar, iş cinayetlerine yönelik en çok hedef olan unsurlar haline geliyorlar. Tüm bunlar Türkiye’nin tam anlamıyla imzalamadığı göçmenler ve mültecilere yönelik çalışma yaşamında yapılamayan düzenlemelerin sonucu olarak yaşanıyor. Bu bağlamda sivil toplum örgütleri sendikalarla da iş birliği yapabilir, sivil toplum kuruluşlarında yapılan çalışmalar sendikalara yansımıyor.olduğunu gösteriyor. Sivil toplum kuruluşlarının morale ve desteğe ihtiyacı var.

MÜLTECİLER HOMOJEN BİR GRUP DEĞİL

Sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra “makbul mülteci” ve “makbul mülteci tanımı” bulunuyor fakat mülteciler homojen bir topluluk değil. Mülteci kelimesi bir kimliksizleştirme yarattığı gibi homojen bir gruptan bahsediliyormuş algısını oluşturuyor. Bu bağlamda homojen bir toplumdan bahsedilmediği için nefret söylemi de tek bir düzlem üzerinden olmuyor. Çeşitliliğe duyarlı olmak gerekiyor. Örneğin; bir mülteci trans ya da eşcinsel olduğunu beyan etmedikçe toplumsal cinsiyet normlarına uyuyor veya sorun yaşamıyor gibi düşünülüyor. Kurumların sahada daha hassas olması gerekiyor.

SURİYELİLER KİMLİKSİZLEŞTİRME POLİTİKASINA MARUZ KALIYOR

Suriyeliler hayatları, hikayeleri olan insanlar olarak geliyor; burada bir kimliksizleştirme politikasına maruz bırakılıyor. Sivil toplum da aynı hataya düşüyor, artık konunun öznesi olan mültecilerle yüz yüze konuşmaya ihtiyaç var; onların nezdinde değil.

SOSYAL UYUM KONUSUNDA KALICI ÇÖZÜM İÇİN SAVUNUCULUK POLİTİKALARI GELİŞTİRMEK GEREKİYOR

Gün geçtikçe Suriyeli nüfus artıyor, sosyal uyum konusunda Türkiye toplumunu güçlendirmek gerekiyor. Çözüm; yapılan işleri temelden yukarıya doğru tırmandırmak, politika üretmek, savunuculuk politikaları geliştirmekten geçiyor.

AÇIK MEYDAN

Açık Meydan oturumunda katılımcılar konuşulmasını önerdikleri konu başlıklarını paylaştılar. Gelen konu önerilerini 5 grup altında kümelendirdik. Katılımcılar konuşmak istedikleri konunun bulunduğu masalarda konu hakkında deneyim paylaşımında bulunarak çözüm önerilerinde bulundu.

1.GRUP: SOSYAL UYUM

İç-göç dış göç, asimilasyon X entegrasyon, sosyal uyum, mültecilerin sivil- sosyal hayata katılımı başlıklı önerilerin konuşulduğu grupta aşağıdaki konular ele alındı.

SURİYELİ SİĞINMACILARA MÜLTECİ DENİLMESİ BİR SORUN

Mülteci ve sığınmacı kelimelerinin birbirinin yerine kullanılması bir sorun teşkil ediyor. Suriyeliler Türkiye'de sığınmacı olarak bulunuyor. Sığınmacı, mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüsü henüz resmi olarak tanınmamış kişilere verilen bir tanım; yani mültecilerin aldığı haklardan yararlanamıyorlar. Sığınmacı ve mülteci kavramlarının hukuk nezdinde daha net tanımlar haline getirilmesi kritik bir konu haline geliyor.

ENTEGRASYON MU SOSYAL UYUM MU?

Entegrasyon/sosyal uyum gibi kelimeler kimi zaman ortak kullanım açısından kimi zaman anlamları nedeniyle kullanımı zorlaşan kelimeler olarak karşımıza çıkıyor. Bu kelimeler bir arada yaşam başlığı altında ifade edilebilir. Bir arada yaşam öğrenilen bir şey; bu doğrultuda projeler hayata geçirilebilir.

SOSYAL UYUM VE ASİMİLASYON ARASINDAKİ İNCE ÇİZGİ NEREDE BAŞLAR?

Türkiye'de doğan Suriyeli yeni nesil ana dillerini bilmiyor; anadillerini yabancı dil gibi öğrenmeye başlıyor. Bu durum sosyal uyumdan asimilasyona kayan bir gerçeklik ortaya çıkarıyor. Sosyal uyum ancak iki taraflı adımlarla olduğunda gerçekleşebilir.

Örneğin; Suriyelilerin Türkçe öğrendiği gibi Türkiyeliler de Arapça öğrenebilir. Bu sürecin öncelikle sahada Suriyeliler ile çalışan sivil toplum çalışanlarından başlaması gerekir.

ANADİLDE EĞİTİM HAKKI TÜRKİYE'NİN GEÇMİŞİNDEN GELEN ÇÖZÜMEDİĞİ BİR SORUN

Ana dilde eğitim hakkı konusu Türkiye'nin azınlıklarla geçmişinden gelen bir mesele olarak karşımıza çıkıyor. Çocuk hakları sözleşmesinde de çekince konulan bir madde olan çocuğun anadilini konuşma hakkı meselesi Türkiye'nin geçmiş meseleleri konuşulmadan çözüme kavuşması zor bir alan. Demokratik bir anlayışla çok dilli eğitim ortamının yaratılması gerekir.

2.GRUP: NEFRET SÖYLEMİ

Nefret söylemi ve ötekileştirme karşıtı dayanışma, okullardaki ayrımcılıkla ilgili çalışmalar başlıklı konuların ele alındığı grupta aşağıdaki konular ve öneriler sunuldu.

SURİYELİLERİN KALICILIĞI SÖYLEMDE BAŞLAMALI

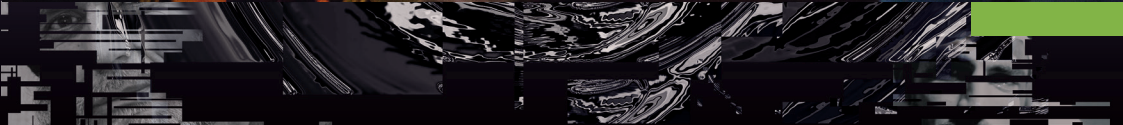
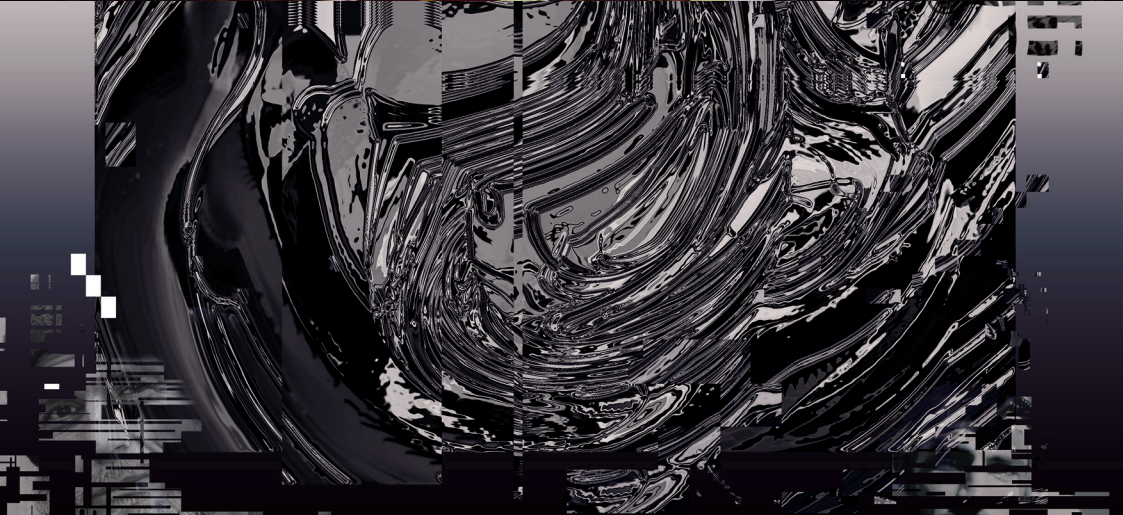
Misafir söylemi ve geçici koruma altında olunması gibi kavramlar toplumda Suriyelilerin geçici süre ile Türkiye'de olduğu izlenimini oluşturuyor. Yedi yıl önce başlayan Suriye krizi yakın zamanda çözülecek; Suriyeliler yakın gelecekte evlerine dönebilecek gibi gözüküyor. Bu tip söylemler yerel halkın Suriyelileri kalıcı olarak kabul edememesine neden oluyor.

NEFRET SÖYLEMİ TÜRKİYELİLERİN SOSYAL UYUMA DAHİL EDİLMESİYLE ÇÖZÜLEBİLİR

Nefret söylemi sorununun çözümü için Türkiyelileri de sosyal uyumun bir parçası haline getirmek gerekiyor. Örneğin; ders kitaplarında bir bölüm ayrımcılık karşıtlığına ayrılabilir, konu ile ilgili dersler müfredata dahil edilebilir

YANLIŞ VE EKSİK BİLGİLER NEFRET SÖYLEMİNİ KÖRÜKLÜYOR

Bilgi eksikliği, yanlış bilgilerin yayılması ile nefret söylemi destekleniyor. Münferit kurumların yürüttüğü nefret söylemi karşıtı kampanyalar yeterince etkili olmuyor; kurumlar üstü yürütülecek bir sosyal medya kampanyasının önemli etkileri olabilir. Böyle bir kampanya kapsamında kamu spotları yapılabilir; toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde yapılan kampanyalar örnek alınabilir.

KİMLİKSİZLEŞME SORUNU

Suriyeliler yalnızca “mülteci” olarak görülüyor; kardeş, ebeveyn rolleri ya da unvanları, hikayeleri, hayallerinden azade “mülteci” olarak isimlendiriliyorlar. Bu durum bir kimliksizleşme sorunu yaratıyor. Suriyelilerin sosyal ve sivil hayata katılımı için adım atmak önemli; sivil toplum kuruluşlarının bunun önünü açması ve değişimi başlatması gerekiyor.

SİVİL TOPLUM İŞİN ÖZNESİ OLAN MÜLTECİLERLE EKİP ARKADAŞI HALİNE GELMELİ

Sivil toplum kuruluşlarında ne kadar Suriyeli çalışan var ne kadar Suriyeli gönüllü var sorusu sorulmalı. Yardım eden sivil toplum yardım edilen mülteciler rollerinden çıkmak gerekiyor. İşin öznesi olan mültecilerin ekip arkadaşı haline gelmelerinin yollarını açmak önemli. İyi entegrasyon örnekleri incelenebilir. Örneğin; Sivil Sayfalar 'da her ay Suriyeli bir STK tanıtılabilir.

MEDYADAN YAYILAN NEFRET SÖYLEMİ KIVILCIMLARI

Yazılı ve görsel medyada Suriye toplumu içerisinden çıkan yalnızca negatif örneklerin lanse edilmesi nefret söylemini körükleyen kıvılcımları oluşturuyor. Medyada Suriye toplumunun içerisinden çıkan başarı hikayeleri (başarılı sanatçı, sporcular vb.) ön plana çıkarılabilir. Bunun yanı sıra sosyal medyada nefret söylemi çok yaygın; bu alanda mücadele için ortak bir çaba gösterilebilir. Bir kampanya yürütülerek her gün aynı saatte, nefret söylemi içeren ya da hatalı bilgi sunulan yorumların altına doğru bilgiler içeren cevaplar verilebilir.

3.GRUP: KIRILGAN GRUPLAR

Engelli mültecilerle iletişim; sığınma evleri dayanışması (barınma sorunu); çocuk sorunu (eğitim, kölelik vb.); kadın, sağlık, HIV, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE) başlıklı konuların ele alındığı grupta aşağıda yer alan konular konuşuldu.

SİĞINMACI STATÜSÜ SURİYELİLERİN HAKLARA

ERİŞİMİ ÖNÜNDE BİR ENGEL

Sığınmacı statüsü Suriyelilerin özellikle sağlık haklarına erişiminde bir engel oluşturuyor. Örneğin; engelli Suriyeli çocuklar rehabilitasyon merkezlerine, Suriyeli kadınlar kadın sığınma evlerine erişemiyor. Sağlık konusunda sivil toplum arasında bilgi aktarımını sağlayabilecek bir raporlama yapılabilir.

SONA ERDİRİLMEMEYEN PROJELER MAĞDURİYET OLUŞTURUYOR

Bazı sivil toplum kuruluşları fon sağlayıcılardan fon alıp sonrasında ise hizmeti tam sağlamıyor/sağlayamıyor, başlanan kimi projeler yarım bırakılıyor. Yarım kalan projeler hizmet alan insanların mağdur olmasına sebep oluyor.

TÜRKİYE’NİN ÇÖZÜME ULAŞMAMIŞ AYRIMCILIK TEMELLİ SORUNLARINA DÖNÜP BAKMAYA İHTİYAÇ VAR

Mültecilerin uğradığı ayrımcılık daha önce Türkiye’de yaşanmış ayrımcılıklarla ortak noktalara sahip. Bu nedenle mülteci meselesini tek başına ele alarak kalıcı bir çözüme ulaşmak pek mümkün gözüküyor. Diğer yandan sivil toplum farkındalığı, bu mücadelenin Türkiye’deki durumuna dair önemli bir çıktı, hızlandırıcı bir etken olacaktır.

4.GRUP: İSTİHDAM

Mülteci istihdamı, göç ile ilgili bilgi üretimi ve uluslararası göçmen politikaları başlıklı konuların ele alındığı grupta aşağıda yer alan konular konuşuldu.

MÜLTECİLER HEM İŞÇİ HEM İŞVEREN OLARAK SIKINTILAR YAŞIYOR

İstihdam alanında dil sorunu olmak üzere kayıt dışılık, eşit işe eşit ücret hakkının uygulanmıyışı, mültecilerin mevsimlik işçi olarak çalıştırılmaları başlıca sorunlar olarak karşımıza çıkıyor. Erkekler inşaat, tarım kadınlar tekstil gibi alanlarda çalışıyor. İşkur ve halk eğitimler istihdam için sertifikalar sunuyor fakat bu sistemler sonrasında iş imkanı sağlamadığı için sürdürülebilir değil. Seyahat konusunun izne tabi olması istihdamın önündeki engellerden biri; bu konuda esnekliklerin sağlanması gerekiyor.

ÇALIŞMA İZİNLERİ, SERTİFİKASYON SORUNLARI BÜROKRATİK ENGELLER OLUŞTURUYOR

Çalışma izniyle ilgili sıkıntılar, bürokratik engeller ve sertifikasyon sorunları var. Özel sektörün mültecilerin istihdamı konusunda daha etkili olması için vergi indirim gibi teşvikler, çalışma izinleriyle ilgili sorunların çözümü için ilgili kurumlarla görüşmeler yapılabilir. Suriyelilerin kendi işyerlerini açması veya çalışmasıyla ilgili bürokratik işleyiş hızlandırılabilir.

SAHADA ETİK KURALLARA UYMAK ÖNEMLİ

Etik kurallar ihlal edilerek yapılan araştırma çalışmaları bilgi üretimine ve mültecilerin gündelik hayatına olumsuz etkide bulunuyor. Hem sivil toplum kuruluşları hem de akademiye çalışan araştırmacıların sahaya inmeden önce gerekli eğitimleri almaları önemli. Benzer şekilde STK’ların araştırma için akademiden biriyle çalışması mecburiyeti bilgi üretimini negatif etkiliyor. Göç çalışmaları son zamanlarda popülerleşiyor ancak bu alanda kavramsallaşma veya yeni bilimsel üretimler yeterli düzeyde değil.

ULUSLARASI GÖÇ POLİTİKALARI VE FONLAR DAHA FAYDALI YÖNLENDİRİLMELİ

Uluslararası göç politikaları konusunda Avrupa ülkeleri ellerindeki fonları doğru yönlendirmeli. Avrupalı devletler sınırlarını korumak için ellerindeki fonları Balkan ülkelerine yaptıkları güvenlik yatırımlarına harcıyor. Bunun yerine mültecileri kapsayacak çok kültürlü bir yapı için kullanılması daha etkili bir çözüm olabilir.

ULUSLARASI SİVİL TOPLUM İLE AĞLAR KURULMASINA İHTİYAÇ VAR

Sivil toplum kuruluşlarında ne kadar Suriyeli çalışan var ne kadar Suriyeli gönüllü var sorusu sorulmalı. Yardım eden sivil toplum yardım edilen mülteciler rollerinden çıkmak gerekiyor. İşin öznesi olan mültecilerin ekip arkadaşı haline gelmelerinin yollarını açmak önemli. İyi entegrasyon örnekleri incelenebilir.

MÜLTECİLERLE İLGİLİ FONLAR VE ÜRETİLEN BİLGİLER NOKTASINDA ŞEFFAFLIĞA İHTİYAÇ VAR

Göç İdaresi tarafından üretilen bilgi şeffaflaşmıyor. Sivil toplum ve kamu çalışanlarında bilgi eksikliği bulunuyor; şeffaflaşmayan bu bilgiler de bilgi eksikliğin bir nedeni olarak karşımıza çıkıyor. Benzer bir şekilde mülteciler bağlamında verilen fonların dağıtımı, denetimi ve şeffaflığının sağlanması gerekiyor.

5.GRUP: İŞ BİRLİĞİ VE ORTAK ÇALIŞMA

Ortak Çalışma, (Mülteci-ev sahibi topluluklardan STK'lar), siyasi partiler-STK'lar arası ortak çalışma, STK'lar arasındaki iletişim kopukluğu ve birbirlerine karşı olan olumsuz söylemler başlıklı konuların ele alındığı grupta aşağıda yer alan meselelere değinildi.

DİYALOG EKSİKLİĞİNİ ORTADAN KALDIRMAK İÇİN BİR ARAYA GELMEYE İHTİYAÇ VAR

Sivil toplumun hem kendi içinde hem de devletle kurmaya çalıştığı ilişkilerin önünde engeller bulunuyor. “Bazı ağlara girmek zor, nasıl aşabiliriz” sorusuna cevaplar aramaya ihtiyaç var. Mülteci alanı sivil toplumda diyalog eksikliğin fazla olduğu bir alan. Diyalog eksikliği ise iş birliği kurulmasını zorlaştırıyor, sorunlu hale getiriyor. Bir araya gelinen etkinlikleri sıklaştırmaya ihtiyaç var. Bu tip etkinlikler yerelde daha etkili olabilir. Örneğin; Almanya’da bir Facebook grubu ile birçok sivil toplum kuruluşu bir araya geliyor. Böyle bir topluluk Türkiye’de kurulabilir.

SAHADA YAN YANA OLMAYA, BERABER ÇALIŞMAYA İHTİYAÇ VAR

Sahada daha çok yan yana olmaya ihtiyaç var. Özellikle insani yardım kuruluşları ile kapasite geliştirici kuruluşların bir araya gelmesi önemli bir ilk adım olabilir. Çalışılan alanlarda tematik geçişkenliğe de ihtiyaç var. Örneğin; insani yardım kuruluşlarının çalışmalarına kadın çalışmaları grupları katılabilir ve toplumsal cinsiyet perspektifinden konuya müdahil olabilir.

SURİYELİ VE TÜRKİYELİ KURUMLAR ARASINDA BİR AĞ KURMAYA İHTİYAÇ VAR

Suriyeli ve Türkiyeli sivil toplum kuruluşları birbiriyle iletişim halinde değil. Hem yapılan çalışmaların işlevselliğinin artması hem de sosyal uyumun önce sivil toplumdan başlaması adına Suriyeli ve Türkiyeli kurumların ortak çalışması ve sosyal uyum için bir iş birliği platformu / ağı kurulabilir.

Ötekinin kim? Neden? Nereye? (çok katmanlı) **Kültürel zenginlik** **Harmonisasyon** **Görünme zor** **Eşik mekan**
Bir arada yaşam **Farklılık zenginlik** **Cinsiyet eşitliği**
Be together be strong **Sınırların olmadığı** **Azınlık ve çoğunluk** **Farklı kültür**
Adına İnsan ve Hayat denemeleri **Esit olduğu hayat** **Kabullenme**
Mümkün **Hayatın** **Özellikler ve Özellikler** **Birlik** **Özellikler ve Özellikler** **Farklı kültür**

VEDA **Mobilite/Hareketlilik** **Gitmek. Ama nereye?** **Zorluklar?** **Siyasetleşme politik katılım** **HIZINLIK?** **GÖĞÜNLÜK?**
"Doğduğun yer mi? Doğduğun yer mi?" **Yeni Hayat** **Aldığın kaptıracaksın (Hiclik)** **bilmezlik** **Oranlık**
Bosluk Kheske **Gezmek Amacı** **Kaynaşmak** **Göğ** **New dream. new life**
#göğün kadınlarması **Umut** **hürün** **sürgün** **Zoruma? çözebiliriz**

Mülteci meselesi **İnsanlığın meselesidir** **Uluslararası ilişkiler** **Öngörüler** **Siyasi**
Bulgaristan-Almanya-Türkiye **Yabancılaşma** **Yabancılaşma** **Yabancılaşma** **Yabancılaşma**
2018 Dünasında devam eden utanç **hassas gruplar** **Mülteci meselesi**
Derin bir konu **Doğru bilinen yanlışlar** **«Hepimizin meselesi»** **Sarıyer, Hacım**
Alem Nerede? **«Hepimizin meselesi»** **Kaçın, kaçın!** **Meseleler**
Yeter **Halk Meselesi** **#M-Heci Meselesi** **Bizim Meselemiz**

Saygı **Sosyo-kültürel** **İstanbul** **Hızır/Hazretler**
Aidiyet **Hareket** **Yapı** **Global citizen** **«Tandik yizler Tandik sebaklar»**
Özgür Suriye **Özgür** **ŞEHİR** **Nasıl bir kamusalılık?** **Medine** **سورية حرة** **FREE**
«ev sahibi toplum!!!» **«misafir/mülteci!!!»** **Karınca**

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Meydan buluşmalarını düzenleyen YADA ve Sivil Sayfalar ekibi olarak “Mülteci Meselesi Kimin Meselesi” Meydan Buluşmasını kurguladığımız esnada iki temel hedefimiz vardı: Bunlardan birincisi, mülteci konusuyla bağ kurabileceği halde bu bağı halihazırda kurmamış/kuramamış STK’ları düşünme ve bilgi alışverişine çağırarak; ikincisi ise alanda yapılan çalışmaların bakış açısını mikro perspektiften makro boyuta çekerek hak ihlalleri, nefret söylemi, işbirliği ve en önemlisi birlikte yaşam konusunda var olan pratikleri birlikte sorgulamaktı. Bu iki boyutta da hedeflediğimiz; tartışmanın başlamasına bir zemin hazırlamak ve bu zemini devam ettirecek aktörlerin işbirliklerine destek olmaktı. Hep birlikte gerçekleştirdiğimiz bu buluşmada da hedeflerimizi özellikle ikinci boyutta büyük oranda gerçekleştirdiğimizi, ancak alanla bağ kurmayan STK’ların katılımının yetersiz olduğunu değerlendirdik, bunun üzerine ilerleyen zamanlarda çalışmalarımızı derinleştirebileceğimizi konuştuk.

Bu beklentilerimiz ve tartışmalarımız haricinde buluşmada, buluşma için yaptığımız ön çalışmalarda da tespit ettiğimiz gibi mültecilere yönelik yürütülen çalışmalarda iletişim, bilgi paylaşım ve kurumlararası koordinasyon sorunu olduğunu hep birlikte gördük. Bunun yanı sıra Türkiyeli ve Suriyeli kurumlar arasındaki “birbirini tanımama” sorununu hep birlikte gözlemledik ve bu doğrultuda geliştirilen çözüm önerileri ve işbirliği önerileri de buluşmanın bir ihtiyaca cevap verdiğini bize hissettirdi.

Tüm bu çıktılarla birlikte, sivil toplumu, bir aradalığı, diyalog-müzakere ortamını destekleyecek farklı etkinlikler tasarlamaya devam ediyoruz. Önümüzdeki günlerde Meydan buluşmalarında tanıştığımız ve ilerleyen zamanlardaki etkinliklerimizde görmek istediğimiz kurumlarla iletişime geçmeye, farklı konular etrafında konuşmaya, aktif katılımı teşvik edecek farklı yöntemleri denemeye devam edeceğiz. Sizleri de Meydan’ın bir parçası olmaya davet ediyoruz.

“Mülteci meselesi kimin meselesi?” sorusunu yönelterek gerçekleştirdiğimiz Meydan Buluşmamızın bir sonraki adımında konuyu derinleştirmek ve hayata dair pratiğe dönüştürmek için bu kez Meydan Atölye’yi gerçekleştireceğiz. Siz katılımcılarımızın yanı sıra raporu okuyan ve katılmak isteyen tüm sivil toplum aktörlerini Meydan’a davet ediyoruz. Gelin Meydan’da buluşalım!

Ek-1 Katılımcı Listesi

Kurum	Kişi
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP	Alper Kemal Doğan
Yeşil Gazete	Alper Tolga Akkuş
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP	Arif Mert Öztürk
Mavi Kalem Derneği	Arzu Karacanlar
Uluslararası Mülteci Derneği	Asım Halil
Genç Hayat Vakfı	Aslı Şüküroğlu
Beden Olumlama-Sivil Sayfalar	Aybala Aslantürk
Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği / Türkiye Hapishane Çalışmaları Merkezi -CİSST- TCPS	Aylin Çelikçi
QAR gsi Araştırmaları Derneği	Ayşe Bayram
Mamak Belediyesi	Ayşe Özlem Ekşi
Sivil Sayfalar	Ayşe Özsoy
Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG)	Bahri Telli
Ankara Üniversitesi	Burcu Hatipoğlu
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP	Burçe Dündar
Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı	Cansu Uğurluer
Yaşama Dair Vakıf- YADA	Ceylan Özünel
Kadın Çalışmaları Derneği	Derya Ballıktaş
Bir Dünya Çocuk Derneği / Children of one World	Dilek Karal
Yuva	Elif Akgül

Kurum	Kişi
Yaşama Dair Vakıf- YADA	Elif Öztürk
Sivil Sayfalar	Emine Usuk
Suriye Sosyal Dayanışma Derneği	Emrah Bildirci
Türk Kızılayı Çocuk Koruma Merkezi	Eray Yılmaz
SHUDER	Eren Köse
Bir Dünya Çocuk Derneği / Children of one World	Ersin Tek
Uluslararası Tıbbi ve İnsani Yardım Organizasyonları Birliği-UOSSM	Esmâ Nur Kaşram
Yuva	Fehmi Şirin
Türkiye Sakatlar Derneği Mersin Şubesi	Filiz Güllökuer
Tarlabaşı Toplum Merkezi	Gökçe Baltacı
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP	Gözde Bedirhanoğlu Gürtürk
Türkiye Sakatlar Derneği Mersin Şubesi	Gülcihan ekinci
İnsan Hakları Ortak Platformu-İHOP	Hacı Çevik
Sivil Toplum Geliştirme Merkezi-STGM	Hakan Ataman
Suriye Sosyal Dayanışma Derneği	Halife Halife
Şefkat-Der	Hayrettin Bulan
Kaos GL Derneği	Hayriye Kara
Sultanbeyli Mülteci Derneği	Hülya Rana Şahin
Bağımsız	Hüseyin Karahan

Kurum	Kişi
Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi-ESAM	İbrahim Veli
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP	İdil Ceylan Soyseçkin
Collectif Danışmanlık	İnanç Mısırlıoğlu
Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği-ASAM	Kadir Beyaztaş
Çankaya Belediyesi	Kamile Akyürek
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP	Kıvanç Özvardar
Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG)	Lemi Karaca
Ishraqat - Suriyeli Hanımlar Derneği	Maaisa Said
Gaziantep Üniversitesi	MD ATAULLA
Yaşama Dair Vakıf- YADA	Mehmet Ali Çalışkan
Bağımsız	Mesut Yıldırım
Tiafi Derneği	Muhammed Abdullatif Alsairavan
Sosyal Güçlendirme için Spor ve Beden Hareketi Ağı -BoMoVu	Nil Delahaye
İnsan Hakları Derneği-IHD	Nuray Çevirmen
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP	Orhan Yurtvermez
Hak İnisyatifi	Ömer Atalar
Birey İnsan ve Ruh Sağlığında İZ Derneği (Bir İZ)	Özlem Mumcuoğlu

Kurum	Kişi
Tiafi Derneği	Pervin Aydar
İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi	Recep Okan Yiğit
Helsinki Yurttaşlar Derneği	Reşit Elçin
Yaşama Dair Vakıf- YADA	Rümeysa Çamdereli
DİSK Genel-İş	Sait Demir
Göç ve İnsani Yardım Vakfı	Selma Üner
Bağımsız	Selman Keskin
Türk İnsan Hakları Vakfı	Semra Güler
GHİD	Sevinç Ünal
Gazi Üniversitesi	Sezen Savran
Ardıç Dayanışma	Soner Çalış
Yaşama Dair Vakıf- YADA	Suna Özdemir
Hayata Destek Derneği (Support to Life)	Şefik Serkan Denli
Göç Araştırmaları Vakfı	Şeyma karahan
Helsinki Yurttaşlar Derneği	Tuba Dokur
Yaşama Dair Vakıf- YADA	Ulaş Tol
Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı	Yağmur Acioğlu
Göç Araştırmaları Vakfı	Zeynep Bayrak
Sivil Sayfalar	Zeynep Karakurt

